

تاریخ تصویب: ۱۳۷۱/۰۴/۲۴

آیین‌نامه بهداشت محیط

آیین‌نامه بهداشت محیط

۱۳۷۱.۰۴.۲۴ - ۱۳۷۱.۰۵.۰۶ - ۵۰۶ - ۱۳۷۱.۰۵.۰۶ - ۱۹۹۴

آب و نیرو - آموزش عالی - آموزش و پرورش - بهداشت و درمان - تقسیمات کشوری و
وظائف استانداران - حفاظت محیط زیست - سازمانهای دولتی - شکار و صید - شهرداری -
کشاورزی و روستایی - نظام صنفی - واردات و صادرات
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۱.۴.۲۴ بنا به پیشنهاد شماره ۱۳۲۰ مورخ ۱۳۷۰.۲.۱۱
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، در اجرای بند (۲) ماده (۱) قانون تشکیلات و
وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - مصوب ۱۳۶۷.۳.۳ مجلس شورای اسلامی -
آیین‌نامه بهداشت محیط را به شرح زیر تصویب نمودند:

[Z] "آیین‌نامه بهداشت محیط"

ماده ۱ - تعاریف:

الف - بهداشت محیط: بهداشت محیط زراعت است از کنترل عواملی از محیط زندگی که به
گونه‌ای روی سلامت جسمی، روانی و اجتماعی انسان تأثیر می‌گذارد.

ب - آب آشامیدنی: آب آشامیدنی: آب گوارایی است که عوامل فیزیکی، شیمیایی و
بیولوژیکی آن در حد استانداردهای مصوب باشد و مصرف آن عارضه سوئی در کوتاه مدت یا
درازمدت در انسان ایجاد نکند.

پ - آلودگی آب آشامیدنی: آلودگی آب آشامیدنی عبارت است از تغییر خواص فیزیکی،
شیمیایی و بیولوژیکی آب به گونه‌ای که آن را برای مصرف انسان زیان‌آور سازد.

ت - کنترل بهداشتی: منظور از کنترل بهداشتی، بازدید و بررسی وضعیت بهداشتی مراکز
مشمول این آیین‌نامه به منظور اعمال ضوابط بهداشت محیطی می‌باشد.

ث - مراکز کاربرد پرتوهای یونساز در پزشکی: مراکز کاربرد پرتوهای یونساز در
پزشکی، مراکزی هستند که با استفاده از پرتوهای یونساز، زیر نظر مسئولین متخصص
مربوط، به تشخیص یا درمان بیماریها پرداخته و شامل مراکز رادیولوژی، رادیوتراپی و
رادیوایزوتوپ می‌باشد.

ج - اماکن عمومی: اماکن عمومی عبارت است از اماکن متبرکه و زیارتگاه‌ها، زائر

سارها، هتلها، متلها، مسافرخانه‌ها، پانسیونها، آسایشگاه‌های

سالمندان، آرایشگاه‌ها، حمامها، حمامهای سونا، استخرهای شنا، سینماها، پارکها،

مراکز تفریحهای سالم، باشگاههای ورزشی، ترمینالها، وسایل حمل و نقل عمومی

ومسافرتی، توالتهای عمومی، گورستانها و مانده این موارد.

چ - مراکز تهیه، توزیع، نگهداری و فروش مواد خوردنی، آشامیدنی و بهداشتی: مراکز

تهیه، توزیع، نگهداری و فروش مواد خوردنی، آشامیدنی و بهداشت عبارت است از کلیه

کارخانه‌ها، کارگاه‌ها، سردخانه‌ها، اماکن و مغازه‌هایی که به گونه‌ای نسبت به

تهیه، توزیع، نگهداری و فروش مواد خوردنی، آشامیدنی و بهداشتی اقدام می‌نمایند.

ح - مراکز بهداشتی - درمانی: مراکز بهداشتی - درمانی عبارت است از بیمارستانها،

زایشگاه‌ها، درمانگاه‌ها، مطبها، آزمایشگاه‌های تشخیص طبی، بخشهای تزریقات و

پانسمان، آسایشگاه‌های معلولین، طب هسته‌ای، فیزیوتراپیها، رادیولوژیها و مانند

اینها.

خ - مراکز آموزشی و تربیتی: مراکز آموزشی و تربیتی عبارت است از مدارس،

آموزشگاه‌های تحصیلی، حوزه‌های علمیه، دانشکده‌ها، هنرستانها، خوابگاه‌های مراکز

آموزشی، پرورشگاه‌ها، مراکز تربیتی شبانه‌روزی، ندامتگاه‌ها و مهدهای کودک.

ماده ۲ - هر اقدامی که تهدیدی برای بهداشت عمومی شناخته شود، ممنوع می‌باشد.

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است پس از تشخیص هر مورد از موادی که در

حیطه وظایف وزارت می‌باشد، رأساً اقدام قانونی معمول و در سایر موارد موضوع را به

مراجع ذی‌ربط جهت انجام اقدامهای قانونی، فوری اعلام نماید. متخلفات از مقررات

بهداشت عمومی تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

ماده ۳ - آلوده کردن آب آشامیدنی عمومی ممنوع است و یا متخلفان مطابق مقررات

رفتار خواهد شد. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به منظور حفظ سلامت و بهداشت

مردم مکلف است کیفیت آب آشامیدنی عمومی از نقطه آبیگیری تا مصرف را از نظر بهداشتی

تحت نظارت مستمر قرار دهد.

تبصره ۱ - وظایف و اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست در پیگیری و جلوگیری از

آلودگی منابع آب، موضوع ماده (۴۶) قانون توزیع عادلانه آب و آیین‌نامه‌های اجرایی

آن همچنان قابل اجراست.

تبصره ۲ - سازمانها و مؤسسه‌های دولتی و خصوص تأمین کننده آب آشامیدنی عمومی موظف

به رعایت همه ضوابط و معیارهای بهداشتی اعلام شده توسط وزارت بهداشت، درمان و

آموزش پزشکی بوده، باید همه اطلاعات لازم برای بررسی مورد یا موارد و تسهیلات

بازدید از تأسیسات را در اختیار وزارت قراردهند.

تبصره ۳ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به منظور کنترل آب آشامیدنی عمومی

در مراحل مختلف توزیع، آزمایشگاه‌های مراکز بهداشت استان و شهرستان و مراکز

بهداشتی - درمانی را برای ارائه خدمات در این زمینه تجهیز می‌نماید.

ماده ۴ - به منظور جلوگیری از روند رو به رشد آلودگی منابع آبهای سطحی و زیرزمینی

- اعم از چاه‌ها، رودخانه‌ها، قنات‌ها، چشمه‌ها و آب مصرف شهر و روستا- کمیته‌ای با

نام "کمیته حفاظت از منابع آب آشامیدنی" زیر نظر استاندار با عضویت مدیران و

رؤسای اداره کل بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان آب

منطقه‌ای استان، جهاد سازندگی استان، برنامه و بودجه استان و شرکت آب و فاضلاب

استان تشکیل می‌شود تا موارد زیر را بررسی و اقدام نماید:

۱ - اتخاذ تصمیم راجع به خارج نمودن بعضی از منابع تأمین آب آشامیدنی از سرویس که

بر اساس گزارش اداره کل بهداشت محیط، آلوده شده‌اند - اعم از چاه‌ها، چشمه‌ها و

قنات‌ها.

۲ - اتخاذ تدابیر لازم جهت حفاظت از منابع آب آشامیدنی موجود بر اساس

دستورالعمل‌هایی که توسط دستگاه‌های ذیربط پیشنهاد می‌شود و به تصویب کمیته می‌رسد.

۳ - اتخاذ تدابیر لازم به منظور حفظ حریم مناطقی که در آینده برای تأمین آب شهرها

از طریق دستگاه‌های ذیربط پیشنهاد می‌شود.

۴ - اتخاذ تصمیم در رابط با بحرانهای ناشی از آلودگی منابع آب و چگونگی مقابله با

آنها.

تبصره - در ابتداء اداره کل بهداشت محیط موظف است نواقصی را که موجب آلودگی منابع

آب می‌گردد به دستگاه ذیربط اعلام کند تا رأساً نسب به رفع آن اقدام نماید. در صورت

که امکانات دستگاه‌ها برای رفع نواقص کفایت ننماید، مراتب در کمیته یاد شده مطرح

خواهد شد.

ماده ۵ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به منظور حفظ بهداشت عمومی مکلف است

بررسیهای لازم در مورد تأثیرهای هوای استثنای و سایر مواد مؤثر بر انسان معمول

دارد و نسبت به ارائه توصیه‌های ضروری به مراجع ذیربط اقدام نماید.

ماده ۶ - مراکز کاربرد پرتوهای یونساز در پزشکی موظف به همکاری و ارائه آمار و

اطلاعات و فراهم نمودن تسهیلات به منظور بررسی دزیمتری و بهسازی جهت انجام وظیفه

کارشناسان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشند.

با متخلفات برابر مقررات قانونی مربوط (قانون تعزیرات) رفتار خواهد شد.

ماده ۷ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است مراکز بهداشتی - درمانی،

آموزشی و تربیتی، اماکن عمومی و مراکز تهیه، توزیع، نگهداری و فروش مواد خوردنی،

آشامیدنی و بهداشتی را از نظر ضوابط و مقررات بهداشت محیطی کنترل و با متخلفات از

دستورالعمل‌ها و توصیه‌های بهداشتی وزارت، برابر مقررات قانونی مربوط (قانون

تعزیرات) رفتار نماید.

ماده ۸ - مراجع صادر کننده پروانه کسب مراکز تهیه، توزیع، نگهداری و فروش مواد

خوردنی، آشامیدنی و بهداشتی و اماکن عمومی موظفند ضمن رعایت ضوابط مربوط به خود،

مقررات و توصیه‌های اعلام شده توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را نیز در این زمینه رعایت نموده و قبل از صدور "پروانه کسب"، نظریه بهداشتی از این وزارتخانه کسب نمایند.

ماده ۹ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی علاوه بر وظیفه قانونی مبارزه با ناقلان بیماریها، عهده‌دار نظارت بر امر مبارزه با بند پایان، جوندگان و حیوانهای ناقل بیماریها نیز می‌باشد. مراجع ذیربط، ملزم به رعایت دستورالعملهای بهداشت محیطی این وزارتخانه در این موارد هستند.

ماده ۱۰ - به منظور پیشگیری از شیوع بیماریهای منتقل شده به وسیله بند پایان و حیوانهای ناقل بیماری، همچنین جلوگیری از آلودگی محیط به سموم و موادشیمیایی، در صورت امکان روشهای مبارزه از طریق بهسازی محیط ارجح بوده و دستگاههای اجرایی ذیربط موظف به بهسازی کانونهای جلب و تکثیر بند پایان و حیوانهای ناقل برابر توصیه‌ها و دستورالعملهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشند.

تبصره - شهرداریها مکلفند در تنظیم روشها جمع‌آوری، حمل و دفع زباله شهر و سایر خدمات شهری، دستورالعملها و توصیه‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مراجع ذیربط را رعایت نمایند.

ماده ۱۱ - صدور مجوز ورود و ترخیص و کنترل بهداشتی هر نوع دام و فرآورده‌های خام دامی با توجه به نص مواد (۲، ۳، ۴، ۷، ۸) قانون سازمان دامپزشکی کشور - مصوب ۱۳۵۰ - که مؤثر بر قانون مواد خوردنی و بهداشتی است علی‌الطلاق و در تمام مراحل اعم از تولید، توزیع و عرضه از لحاظ پیگیری و مبارزه با بیماریهای دامی و بیماریهای مشترک بین انسان و دام بر عهده سازمان دامپزشکی می‌باشد.

طبیعی است چنانچه عرضه فرآورده‌های خام دامی موجب بیماریهای مختص انسان شود، همچنین مواردی که در فرآورده‌های خام دامی تغییراتی داده شود که مواد حاصل شده از فرآورده خام دامی تلقی نگردد، مسئولیت کنترل بهداشتی بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است که مطابق قانون موادخوردنی و بهداشتی - مصوب ۱۳۴۶ - و اصلاحات آن انجام خواهد شد.

ماده ۱۲ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از طریق شبکه‌های بهداشت، درمانی و خانه‌های بهداشت در روستاها ضمن آموزش گسترده با بسیج مردم و جلب همکاری بین بخشی در زمینه مسائل بهداشت محیطی از قبیل جمع‌آوری، حمل و دفع بهداشتی زباله، دفع بهداشتی مدفوع و کود حیوانی، بهسازی معابر و جداسازی محل نگهداری دام و پرندگان از محل سکونت، نظارت و پیگیری لازم را معمول داشته، همچنین در جهت بهسازی منابع و کنترل کیفی آب آشامیدنی، جمع‌آوری و دفع بهداشتی فاضلابها، کنترل امکان عمومی و مراکز تهیه، توزیع، نگهداری و فروش مواد غذایی اقدام نماید.

حسن حبیبی - معاون اول رییس جمهور

